

МУГАЛЛИМ ҲАМ ЎЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИҶ

ISSN 2181-7138

№ 1/1 2022 жыл

Илимий-методикалық журнал

Редактор:
А. Тилегенов

Редколлегия ағзалары:
Мақсет АЙЫМБЕТОВ
Нағмет АЙЫМБЕТОВ
Байрамбай ОТЕМУРАТОВ
Кеңесбай АЛЛАМБЕРГЕНОВ
Алишер АЛЛАМУРАТОВ
Дилшодхўжа АЙТБАЕВ
Өсербай ӨЛЕЎОВ
Асқар ДЖУМАШЕВ
Кеңесбай ДАУЛЕТЯРОВ
Гулнара ЖУМАШЕВА
Мырзамурат ЖУМАМУРАТОВ
Амангелди КАМАЛОВ
Гулмира КАРЛЫБАЕВА
Асқарбай НИЯЗОВ
Сабит НУРЖАНОВ
Уролбой МИРСАНОВ
Арзы ПАЗЫЛОВ
Зухра СЕИТОВА
Айдын СУЛТАНОВА
Тажибай УТЕБАЕВ
Ризамат ШОДИЕВ
Ойбахор ШАМИЕВА
Бекзод ХОДЖАЕВ
Дўстназар ХИММАТАЛИЕВ
Гулрухсор ЭРГАШЕВА

Шөлкемлестириўшилер:
Қарақалпақстан Республикасы
Халық билимлендириў
Министрлиги, ӨЗПНИИ
Қарақалпақстан филиалы

Өзбекстан Республикасы
Министрлер Кабинети
жанындағы Жоқарғы
Аттестация Комиссиясы
Президиумының 25.10.2007
жыл (№138) қарары менен
дизимге алынды

Қарақалпақстан Баспа сөз хәм
хабар агентлиги тәрәпинен
2007-жылы 14-февральдан дизимге
алынды №01-044-санлы гуўалық
берилген.

Мәнзил: Нөкис қаласы,
Ерназар Алакөз көшеси №54
Тел.: 224-23-00
e-mail: uzniipnkkf@umail.uz,
mugallim-pednauk@umail.uz
www.mugallim-uzliksiz-bilim.uz

Журналға келген мақалаларға жуўап қайтарылмайды, журналда жарияланған мақалалардан алынған үзіндилер «Мугаллим ҳәм ўзликсиз билимлендириў» журналынан алынды, деп көрсетилиўи шәрт. Журналға 5-6 бет көлеминдеги материаллар еки интервалда TIMES NEW ROMAN шрифтинде электрон версиясы менен бирге қабыл етиледі. Мақалада келтирилген маглыўматларға автор жуўапкер.

МАЗМУНЫ

ПЕДАГОГИКА, ПСИХОЛОГИЯ

Рахмонов А.Р. Оилада фарзанд тарбиясини йўлга қўиш асосида миллий ватанпарварлик туйғусини шакллантириш	4
Шерматов М.Н. Ўқитувчи педагогик маҳорати ва компетентлик	7
Якубова М.Ю. Умумтаълим мактаблари ўқувчиларида креативликни шакллантириш	11
Байметов М.М. Ўқув ва ишлаб чиқариш амалиётлари интеграциясини таъминлашнинг дидактик тамойиллари	14
Балтабоев С. А., Сатторов В.Н. Талабалар мустақил ишлашини илмий ташкил қилиш	18
Караев В.Ш., Маматқулова З.С. Ўқитувчиларнинг касбий компетентлигини аниқлаш ва баҳолаш	21
Сайидова М.Х. Инновацион педагогик технологиялар асосида ўқитиш - талабаларда умумкасбий билим ва кўникмаларни ривожлантириш омили	25
Нурматов Ф.А. Таълимнинг мактаб тизимида валеологик тарбияни муаммолари	30
Турсунов А.Э. Ҳарбий таълим технологиясининг педагогик асослари	32
Халмухамедова М.А. Нақшбандия тариқати илмий мероси орқали талабаларнинг маънавиятини ошириш	36
Хамидов Ж.А. Ўқувчиларни креатив тадқиқотчилик ва касбий кўникмаларини танқидий фикрлаш орқали ривожлантириш	39
Чориев И.Р. Специфика процесса подготовки в современной системе повышения квалификации	44

МИЛЛИЙ ИДЕЯ ҲАМ РУЎХИЙЛИҚ ТИЙКАРЛАРИ, ТАРИЙҲ, ФИЛОСОФИЯ

Анкабаев Р.Т., Ибрагимов Х.Х. Тўғарак машғулотида халқ амалий безак санъати ривожининг педагогик муаммолари тарихидан	48
--	----

ФИЗИКА, МАТЕМАТИКА, ИНФОРМАТИКА

Абдуллаева М.С. Ўқувчилар касб – ҳунар кўникмаларини ривожлантиришда робототехниканинг ўрни	52
Лухманов Д.Б. Баркамол авлод болалар мактабларида робототехника, мехатроника, муҳандислик тўғаракларини кластер технологиялари асосида ташкил этиш	56

БАСЛАҲЫШ КЛАСС, МЕКТЕПКЕ ШЕКЕМГИ ТАРБИЯ

Шермухамедов Р.С. “Баркамол авлод” болалар мактабларида тўғараклар фаолиятини ташкил этишнинг инновацион технологиялари	62
Юсупбаева А.С. Бошланғич синф ўқувчиларини жисмоний ривожланишида ҳаракатли ўйинларни ташкил этиш	67

ФИЗИКАЛЫҚ ТӘРБИЯ ХӘМ СПОРТ

Sultonov Z.S. Maktabda jismoniy tarbiya darslarini o'tkazish xususiyatlari	72
Абдулахатов А.Р., Нигматуллаева Д.Р. Фолиб ва мағлуб курашчилар мусобака олди рухий ҳолати ва техник-тактик маҳорат даражасининг ўзаро алоқадорлиги	75
Абдулахатов А.Р., Қўлбулов Ф.Н. Спорт умуминсоний кадрият ҳамда тарбия воситаси сифатида	80
Болтаев Ш.Э. Ёш волейболчиларни инновацион ёндашув асосида машғулот жараёнини ташкил этиш	87
Худойберганов Ж.С. Кураш миллий спорт турини янада оммалаштириш ва ривожлантириш	92
Жумаев А.Т., Турдиев Ф.А. Бошланғич синф ўқувчиларида ҳаракатли ўйинларни кластер усулида олиб бориш	95
Зокиров У.М., Абдуназарова З.А. Актив ва пасив туризм турлари орқали ўқувчи-ёшларнинг жисмоний фаолиятларини ривожлантириш	100
Зокиров У.М., Назаров Ф.И. Ёш волейболчиларнинг жисмоний тайёргарлигини ривожлантиришда ҳаракатли ўйинлардан фойдаланиш	103
Абдулахатов А.Р., Зулхайдаров Ж.А. Профессиянал футболчиларни жисмоний тайёргарлиги бўйича моделлаштириш меъёрлари	106
Одилов О.Н. Жисмоний тарбия таълими жараёнида талабаларда экологик маданиятни ривожлантириш ижтимоий-педагогик зарурият	110
Султонов А.И. Йиллик тайёргарлик циклида эркин курашчиларни машғулот жараёнини ташкил этиш	114
Умаралиева Д.У., Тошқувватов О.А. Умумий ўрта таълим мактабининг 7-8 синф ўқувчиларини спорт ўйинлари орқали жисмоний тайёргарликларини ривожлантириш ..	118
Хабибуллаев С.Х., Джурабоева Д. Мини футбол бўйича мусобақаларни ўтказишда мусобака қоидаларининг аҳамияти	122
Шадиёв А.Ё. Умумий ўрта таълим мактаб ўқувчиларининг тезкор-куч сифатларини амалиётга татбиқ этиш	125
Утепбергенов А.К., Шукурллаев Ж.М. Волейбол спорт тури воситасида мактаб ўқувчиларида жисмоний сифатларни ривожлантиришда акмеологик ёндашув	128
Зуфаров Т.У. Организация и методы подвижных игр для физического развития детей дошкольного возраста	132
Маматқулов Р.С. Значение кластерного метода в развитии физического воспитания студентов с использованием легкоатлетических упражнений	136
Маматқулов Р.С. Значение спортивно-оздоровительного кластера в подготовительной части уроках гимнастики	140

БАСЛАЎЫШ КЛАСС, МЕКТЕПКЕ ШЕКЕМГИ ТЎРБИЯ

“БАРКАМОЛ АВЛОД” БОЛАЛАР МАКТАБЛАРИДА ТЎГАРАКЛАР ФАОЛИЯТИНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ ИНОВАЦИОН ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ

Шермухамедов Р.С.

Тошкент вилояти Чирчиқ давлат педагогика институти

“Спорт ва чақириққача ҳарбий таълим” факультети

“Технологик таълим” кафедраси доценти

Таянч сўзлар: модернизациялаш, STEAM таълим, Gamification (ўйинлаштириш) технологияси, Минесрафт ўйини, таълим модели, виртуал муҳандислик, амалий кўникмалар.

Ключевые слова: модернизация, STEAM образование, технология геймификации, игра Minecraft, образовательная модель, виртуальная инженерия, практические навыки.

Key words: modernization, STEAM education, Gamification technology, Minecraft game, educational model, virtual engineering, practical skills.

Жаҳон таълим тизимида фан ва инновация фаолиятининг ютуқларидан кенг фойдаланиш, жамият ва давлат ҳаётининг барча соҳаларини изчил ҳамда барқарор ривожлантириш мамлакатнинг муносиб келажагини барпо этишнинг муҳим омили бўлиб бормоқда. АҚШ, Россия, Англия, Жанубий Корея, Япония каби давлатларда, юқори технологик тайёргарликка эга рақобатбардош кадрлар тайёрлаш ривожланишнинг асосий йўналиши сифатида қаралиб, таълимда инновацияларни, шу жумладан, робототехника, моделлаштириш, конструкциялаштириш, дастурлаштириш, 3Д-лойиҳалаштириш ва виртуал муҳандисликни ўргатиш юзасидан назарий тадқиқотлар олиб борилмоқда.

Ўзбекистон Республикасида шаклланган узлуксиз таълим тизими баркамол шахс ва малакали мутахассисни тайёрлаш жараёнининг самарали ташкил этилишини таъминлашга хизмат қилади. Узлуксиз таълим тизими доирасида фаолият олиб боровчи мактабдан ташқари таълим муассасаларида STEAM фанларни амалиётга тадбиқ этиш, танқидий фикрлаш ва ахборотни мустақил излаш ва таҳлил қилиш компетенциялари ва малакаларининг ривожланишига алоҳида урғу беришни ҳисобга олган ҳолда, замонавий инновацион иктисодиёт талабларига жавоб берадиган кадрлар тайёрлаш муаммолари бугунги кун вазибаларидан бирига айланмоқда.

Ҳозирги кунда мактабдан ташқари таълим жараёнида баркамол шахсни тарбия-

лаш, мактабдан ташқари таълим фаолиятига қўйилаётган ижтимоий буюртма илғор хорижий тажрибалар билан уйғунлаштирилмаганлиги ҳамда таълим мазмунини янгилаб бориш зарурати; замонавий ахборот-коммуникация технологияларини кенг қўллаш орқали болаларни индивидуал ривожлантиришга қаратилган дастурлар ва услубий материаллар, ўқувчилар касб – ҳунар тайёргарлигини ривожлантириш етарли даражада таъминланмаганлиги; ўқувчилар эгаллаётган амалий кўникмаларининг касбий фаолиятда талаб этиладиган кўникма ва малакалар даражасига мувофиқ эмаслиги тадқиқ этилаётган муаммонинг долзарблигини белгилайди.

Жаҳон бозорида технологик жиҳатдан илғор, билим талаб қиладиган, рақобатбардош махсулот ишлаб чиқаришга қаратилган давлатнинг замонавий сийсати ёш авлод эгаллаши лозим бўлган вазифаларга янги вазифалар қўйган ҳолда ўқув жараёнини қайта кўриб чиқишга замин яратмоқда. Ушбу тенденцияларнинг намоён бўлиши кенг технологик паркларни очишда, технологик ишлаб чиқаришга йўналтирилганликда, давлат иқтисодиётини ривожлантириш дастурларини тасдиқлашда ва натижада мактабдан ташқари таълимни модернизациялашнинг шаклланган контсепциясида намоён бўлади. Таълимни модернизациялашнинг асосий мақсади меҳнат бозорида рақобатбардош, жаҳон стандартлари асосида самарали ишлашга қодир, касбий ўсишга тайёр, ҳар кимнинг тегишли маълумот олиш эҳтиёжларини қондирадиган малакали мутахассисни тайёрлашдан иборат.

Шундай қилиб, таълим йўналиши ўзгарди: тўплаш функцияси (ўқувчининг маълум бир билим даражасини шакллантириш учун) янги касбий билимларни ўзлаштири оладиган, замонавий ижтимоий-иқтисодий шароитларда мослаша оладиган ва ўқишдан кейин ривожланишини давом эттиришга имкон берадиган ва узлуксиз таълим нуктаи назаридан кўриб чиқиладиган шахсни ривожлантириш функциясига айланмоқда.

Бугунги кунга келиб шакл ва мазмун жиҳатидан хилма-хил, аммо умуман олганда битта мақсадга – йўналтирилган дарсдан ташқари ўқишга қаратилган ва келажакда мутахассис бўлиши учун профессионал муҳитни яратишга қаратилган таълим моделини амалга ошириш бўйича кўпгина ишлар амалга оширилмоқда.

Шундай хорижий тажрибалар асосида тўғарақлар фаолиятини ташкил жараёнида ўқувчилар қизиқишларни янада ривожлантириш ва дарсларни моҳорат билан ташкил этишда таълимнинг “(ўйинлаштириш)” ва SMART технологияси жаҳон таълим тизмида ўз ўрнига эга бўлиб бормоқда.

“Gamification (ўйинлаштириш)” технологияси.

Гуманитар фанларда гамификациядан фойдаланиш аллақачон машҳур бўлган тенденцияга айланиб, ўз натижаларини бермоқда. Ҳозирги вақтда замонавий технологиялар замонавий таълим тизимига қандай ёрдам бериши мумкинлиги нуктаи назаридан ўйинлаштиришга катта эътибор берилмоқда. Узоқ вақт давомида ўйин технологияси одатда ўқишни чалғитади, деб ишонишган. Гамификация инсоннинг ҳулқ-атворини таҳлил қилиш, шунингдек, маълум бир кишининг ҳатти-ҳаракатларини таҳлил қилишга асосланган тўғри мотивация методологиясига асосланади [1]. Рус педагогикасида таниқли классиклар (Л.С.Выготский, Г.П.Сеченовский, Д.Б.Элконин ва бошқалар) таълим ва тарбия жараёнида ўйин ва ўйин фаолиятининг ўзига хос функциялари ва хусусиятларини ўрганишди. “Ўқув жараёнида қўлланиладиган ўйин технологияси жуда самарали, универсал, осон тақдорладиган, ҳар қандай ўқув интизомига ва деярли барча ўқув ва ривожланиш вазифаларини ҳал қилишга яроқли деб тан олинган” [1]. Маъруза муаллифларидан бири рус олими “Сколково” Москва бошқарув мактабининг таълимни ривожлантириш марказида амалга оширилган “Гринфилд

даври” таълимни “янги таълим платформасининг муҳим хусусияти” деб атадилар [2].

Гамификация инсон ҳатти-ҳаракатларини ўзгартириш усули сифатида анча олдин пайдо бўлган. Гамификациянинг келиб чиқиши маркетинг соҳасида ётади, бу ерда истеъмолчиларни брендлар билан муносабатларга жалб қилиш учун фойдаланилади. Сўнгги пайтларда технологиялар таълимни ўзгартирмоқда. Маълумки, АҚШ Таълим Департаменти 2013 йилдан бошлаб таълимни ўйинлаштириш соҳасидаги ишларни молиялаштирмоқда. Турли хил конференцияларда ва мақолаларда рақамли педагогиканинг таълим тизими сифатида ривожланишида ижобий тажриба мавжудлиги ҳақида маълумотлар мавжуд [4, 5, 6]. Гамификация ҳаётнинг турли соҳаларида фаол равишда жорий этилади. Бунга мисоллар: бизнес, компанияларнинг бонус дастурлари, маркетинг, Интернет-савдо ва бошқалар. Гамификацияни таълим технологияси, таълим муҳити сифатида жорий этиш тажрибаси катта қизиқиш уйғотади. Масалан, Швеция мактабларида қурилиш муҳандислиги тушунчаларини ўргатадиган Минесрафт ўйини. Компьютер ўйинлари билан ўрганиш аллақачон ҳақиқатга айланди. Ўйинлар симуляторлар ва стратегиялардан фойдаланишлари мумкин. Уларнинг асосида ўқувчилар бирон бир сабабга кўра ҳақиқий ҳаётда олиш қийин бўлган тадқиқотлар олиб борадилар ёки кўникмаларни ривожлантирадилар. Масалан, ўйинни бирон бир даражани тугатганда, ўқувчи тамонидан муҳандислик, иқтисод ёки ҳарбий стратегияни ўрганиши мумкинлиги маълум бўлмоқда.

Ўқув жараёнини тартибга солишнинг асосий мақсади ўқувчиларнинг эътиборини жалб қилиш, таълим муаммоларини ҳал қилиш ва олинган билимларни кейинчалик қўлашда қизиқишларини ошириш. Агар бутун ўқув йилини эмас, балки биринчи ярим йилликда тўғарак машғулотларида ўқувчиларга дастлабки касб – ҳунар кўникмаларини ўргатишда ўйин технологияларидан фойдаланиш қуйидагича амалга оширилиб, бунинг самарадорлиги қуйидагича бўлиши мумкин:

1. Машғулотларда кўпроқ рағбатлантириш. Бунга “ўйин” жараёнида рақобат воситасида ҳам, ўқувчининг шахсий қизиқиши туфайли ҳам эришиш мумкин.

2. Машғулотларни янада инновацион ташкил этиш. Кўплаб ўқувчилар учун мактабдан ташқари таълим эски тизимларга эга бўлган ўзига хос тизимга ўхшайди. Бундай идрок фундаментал математик, табиий ва технология фанларни, айниқса дастлабки тўғаракларга қатнашаётган ўқувчилар учун характерлидир. Агар ёшларга хос бўлган замонавий тенденциялар машғулотларда пайдо бўлса, у ҳолда ўқитиш янада муваффақиятли бўлади.

3. Машғулотларни янада функционал ҳолга келтириш. Гамификация “ўйинчи” ларни яъни ўқувчиларни ўқитишда эса ҳаракат қилишга мажбур қилади.

4. Таълимни янада қизиқарли ва ёқимли қилиш. Гамификация ҳақиқатдан келиб чиққан ва шундан кейингина электрон оммавий ахборот воситаларига ва онлайн таълимга ўтган.

Мактабдан ташқари таълимни ривожлантиришда ўйинларни шакллантиришнинг асосий мақсади ўқувчиларнинг ўқув фаолиятини ташкил этиш, уларни топириқларни ўз вақтида бажаришга рағбатлантириш ва вазибаларни назорат қилиш блоклари учун юқори баҳоланишга интилишдир. Аммо ўйинлаштириш ҳар доим ҳам бермайдиган асосий нарса бу сарфланган ҳаракатлар ва олинган натижадан тараққиёт ҳисси ва қониқиш туйғусини шакллантиришдир, бу шубҳасиз ўрганиш мотивациясини оширишга қаратилган [7].

Гамификация бир неча сабабларга кўра ўқувчиларнинг доимий фикрларини ўз ичига олади:

- ўқув жараёнини тартибга солиш;

- ўйин динамикаси, тарихни яратиш, ўйинчиларга эгалик ҳиссини шакллантиришга ҳисса қўшадиган, ҳаёлий мақсадларга қизиқиш уйғотадиган техникадан фойдаланиш;
- Ўйинчилар олган мақсад ва вазифаларни босқичма-босқич мураккаблаштириши тажрибаси;
- ҳар бир ўйинчи ва жамоавий рақобат, шериклик руҳини уйғунлаштириш қобилияти ривожлантириди.

Дарс ва ўқув жараёнининг ўзгариши билан боғлиқ асосий босқичларга эътибор беринг:

- ўқувчиларнинг мустақил ишлашига ажратилган вақтдан унумли фойдаланиш; - ўқувчиларга ўз тараққиётини бошқариш имкониятини бериш;
- ўйин жараёнида қатнашиш жуда ихтиёрий бўлиши керак, акс ҳолда ўйин машғулотнинг мажбурий қисмига айланади ва ўйин бўлишни тўхтатади, лекин дастурнинг мажбурий қисмига айланади;
- ўқувчилар бажарадиган иш сифатининг ошишига олиб келадиган ўйин босқичларининг мураккаблиги.

Мактабдан ташқари таълим жараёнида ўқувчилар ўз тенгдошларнинг баҳоланишига нисбатан ҳиссий жиҳатдан кўпроқ эътибор беришлари муҳимдир. Мавзунини ўрганиш ва топшириқни бажариш жараёнида ўқувчи муаммонинг расмий баёни билан «ёлғиз қолади», бу айниқса, муҳандислик фанларини ўрганаётган ўқувчилар учун тўғри келади, чунки муҳандислик тили мавҳум тушунчаларга асосланган бўлиб, бу юқорида айтиб ўтилганидек, ўқувчилар ўрганилаётган фанидан «фаоллаштириш» учун шошилинч эҳтиёжга эга бўлади. Ўқувчи ва муҳандисликнинг мавҳум тили ўртасидаги тўсиқни енгиб ўтиш учун, боғланиш воситаси сифатида gamification дан фойдаланиш мумкин.

SMART таълим технологияси.

Сўнгги ўн йил ичида рақамли жамият билимлар иқтисодиёти, электрон армия, электрон маданият, электрон соғлиқни сақлаш, электрон ҳукумат, электрон илм каби атрибутлар билан фаол шаклланди. Электрон таълим рақамли жамиятнинг тузилиши билан чамбарчас боғлиқ бўлиб, унинг марказий, таянч элементи ҳисобланади ва кўп мамлакатларда SMART таълим тушунчаси аллақачон стандарт ҳисобланади. Бугунги кунда электрон таълим янгилик эмас, унда аниқ бўлмаган позициялар мавжуд эмас. Бепул таълим мазмуни, фикр-мулоҳазаларни тақдим этиш, билимларни алмашиш, маъмурий вазифаларни автоматлаштириш - буларнинг барчаси технологияларга тааллуқлидир. Бир қатор муаллифлар SMART таълимни бугунги дунёнинг қийинчиликлари ва имкониятларига жавоб берадиган энг юқори даражадаги таълимни таъминлайдиган технология деб билишади. тез ўзгарувчан муҳитда китоб тарқибидан фаолга ўтишни таъминлайди. Ақлли таълим - бу умумий стандартлар, битимлар ва технологиялар асосида Интернетда биргаликдаги ўқув фаолиятини амалга ошириш учун ўқув муассасалари ва профессор-ўқитувчиларнинг бирлашмаси. Ушбу технологиядан фойдаланишга мисол сифатида келгуси ўн йилликнинг Европа таълим тизимидаги лойиҳаси - Ягона Европа Университети талабаларнинг университетдан университетга кўчиб ўтишига ҳамроҳ бўладиган умумий деканат билан бирлаштирилган. Болония жараёни университетларга талабаларни қайта имтиҳонсиз қабул қилиш имкониятини беради ва шу билан Европа учун SMART таълим тизimini яратади. Ягона Европа университети ўқув материалларини ягона умумий омборхонасидан фойдаланган ҳолда коллектив ўқув жараёнини амалга оширади. Шундай қилиб, биз ақлли таълимни интерфаол ўқув муҳитида мослашувчан таълим

сифатида кўриб чиқишимиз мумкин дунё бўйлаб маълумотлардан кенг фойдаланиш имкониятига эга бўлган таркибдан фойдаланиш. Ўз навбатида, ақлли таълимнинг мақсади ўқув жараёнини электрон муҳитга ўтказиш орқали ўқув жараёнини энг самарали қилишдир. Айнан шу ёндашув сизга ўқитувчининг маълумотларини нусхалаш ва унга ҳамма учун киришни таъминлайди. Бундан ташқари, бу нафақат ўқувчилар сони, балки вақт ва мекансал кўрсаткичлар бўйича ҳам чегараларни кенгайтиради: Тренинг ҳамма жойда ва ҳар доим мавжуд бўлади. SMART таълимга ўтишнинг шартларидан бири бу китоб таркибидан фаолиқга ўтишдир.

SMART жамиятининг ривожланиши электрон манбалардан фойдаланишни фаоллаштиришга қаратилган. Бундан ташқари, уларнинг ривожланиш суръати шунчалик каттаки, улар кўпинча одамларнинг хоҳиш-иродасига боғлиқ эмас ва жараёнларнинг ўзи бошқариб бўлмайдиган ҳолга келади. Ўз навбатида, Интернет инсон фаолиятининг тобора кўпроқ жойларини забт этмоқда. Ҳозирги вазият ёш ва кекса одамлар орасида гаджетлардан фойдаланишга бўлган муносабатни ўзгартирмоқда. Шу муносабат билан жамиятнинг асосий вазифаларидан бири электрон ресурслардан оқилона фойдаланишни таъминлаш ҳисобланади. Бундан ташқари, турли ёшдаги ўқувчилар иштирокидаги муайян муаммоларни ҳал қилишда табақалаштирилган ёндашув зарур. Университетлар - бу энг муҳим ижтимоий институтлар бўлиб, улар ҳаётий муҳим вазифаларни ҳал қилишда фойдаланадилар. Замонавий шароитда инновациялар суръати мутахассисларнинг узлуксиз тайёргарлигини талаб қиладиган илғор таълимнинг ривожланиш йўналишини белгилайди. Ҳозирги вақтда таълим соҳасидаги вазият шундан иборатки, анъанавий таълим шакллари таълим хизматларига бўлган эҳтиёжни, уларнинг сифати, фойдаланиш имкониятини, нарҳини ва таълим олиш жараёнини қондирмайди. Бундай вазиятдан чиқиш йўли масофавий ўқитиш технологияларидан фойдаланиш (анъанавий таълим шаклларига қўшимча сифатида), ягона ахборот-таълим муҳитини яратиш ва ривожлантириш бўлиши мумкин.

Юқори технологиялар туфайли сифатли таълим олиш имконияти борган сари инновацион АКТдан фойдаланиш билан боғлиқ. Таълим муассасаларининг ўқув муҳитини модернизация қилиш, уни илмий-техникавий тараққиётнинг замонавий ютуқлари билан уйғунлаштириш, иқтисодий тараққиётнинг ишлаб чиқариш қучларининг таркибий қисми бўлган, технологик ўсишнинг калити бўлган ахборот жамиятининг муҳандислик - техник кадрлар салоҳиятини шакллантиришнинг муҳим шартидир. Ушбу жараёнда юқори малакали, АКТга мос илмий ва педагогик кадрлар тайёрлаш етакчи рол ўйнайди [9, 10]. Булар ўқитувчилик фаолиятида инновацияларни имкон қадар кенгроқ жорий этиш, муассасада юқори технологияли ўқув муҳитини ташкил этиш, унумдорлик қобилятини ривожлантиришга йўналтирилган мутахассислардир.

Адабиётлар:

1. Варенина Л.П. Геймификация в образовании. // Историческая и социально-образовательная мысль. Том 6, № 6, Часть 2, 2014. - С. 314-317.
2. Конанчук Д., Волков А. Эпоха «гринфилда» в образовании. М.: Сколково. 2013. URL: http://www.skolkovo.ru/public/media/documents/research/education/10_2013.Pdf
3. Карпенко О.М., Лукьянова А.В., Абрамова А.В., Басов В.А.. Геймификация в электронном обучении. // Дистанционное и виртуальное обучение. 2015. № 4. - С. 28-43.
4. Leaning, M. A study of the use of games and gamification to enhance student engagement, experience and achievement on a theory-based course of an undergraduate media degree. // Journal of Media Practice, 16(2), 2015. Pp. 155- 170.
5. Сосновский С.А., Гиренко А.Ф., Галиев И.Х. Информатизация математической компоненты инженерного, технического и естественнонаучного обучения в рамках проекта MetaMath. // Образовательные технологии и общество. Выпуск № 4, том 17, 2014. - С.446- 457.

6. Байденко В.И. Болонский процесс: Результаты обучения и компетентностный подход (книга-приложение 1) / Под науч. ред. д-ра пед. наук, профессора В.И. Байденко. – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2009. – 536 с.

7. Гришина Ю.В. Дефиниция довузовского образования в контексте преемственности общего и профессионального образования // Известия ТулГУ. Педагогика. 2015. №3. С. 13–24.

8. Бегимкулов У.Ш. Педагогик таълим жараёнларини ахборотлаштиришни ташкил этиш ва бошқариш назарияси ва амалиёти.: Пед.фан.докт. ... дисс. автореф. - Т.: 2007. - 37 б.

9. Хамидов Ж.А. Бўлажак касб таълими ўқитувчиларини тайёрлашда ўқитишнинг замонавий дидактик воситаларини яратиш ва қўллаш технологияси. Пед. Фан. Докт. Дисс. Тошкент, 2017. - 337 б.

РЕЗЮМЕ

Ушбу мақолада бугунги кунда хорижий тажрибалар асосида “Баркамол авлод” болалар мактабларида тўғарақлар фаолиятини ташкил этишнинг инновацион технологиялари ва улардан фойдаланиш афзалликлари келтирилган.

РЕЗЮМЕ

В данной статье представлены инновационные технологии и преимущества использования кружков по интересам в детских школах «Баркамол авлод» на основе международного опыта.

SUMMARY

This article presents innovative technologies and the advantages of using hobby groups at the Barkamol Avlod children's schools based on international experience.

БОШЛАНГИЧ СИНФ ЎҚУВЧИЛАРИНИ ЖИСМОНИЙ РИВОЖЛАНИШИДА ҲАРАКАТЛИ ЎЙИНЛАРНИ ТАШКИЛ ЭТИШ

Юсупбаева А.С.

*Тошкент вилояти Чирчиқ давлат педагогика институти
“Спорт ва қақирқиқча ҳарбий таълим” факультети “Факультетлараро
жисмоний тарбия” кафедраси ўқитувчиси*

Таянч сўзлар: ҳаракатли ўйин, жисмоний сифат, миллий кадрият, жисмоний тайёргарлик, ҳаракатларга ўргатиш йўллари, гўдаклик даври.

Ключевые слова: подвижная игра, физическое качество, национальная ценность, физическая подготовка, способы обучения движениям, младенческий возраст.

Key words: moving game, physical quality, national value, physical preparation, ways of teaching actions, the period of infancy.

Ўзбекистон Республикасида ўсиб бораётган авлоднинг тарбия тизимида халқ педагогикаси тажрибаларига суянган ҳолда ҳаракатли ўйинларни ўтказиш давр талаби бўлиб келмоқда. Болани ўйинга ундаган омил унинг катта ёшдаги одамларнинг борлиқ тўғрисидаги ва шахслараро муносабати ҳақидаги тасаввур ва уларни шахсий фаолиятида синаб кўриш истаги, шунингдек, жамоа бўлиб ўйнаётган тенгқурлари билан бевосита мулоқотга киришиш иштиёкидир. Шу боисдан ҳам ҳаракатли ўйин фаолиятида бола турли ҳаракатларни тўлалигича намойиш этишга, уларни бажариш усуллари кўрсатишга иштиёқманд бўлади, кейинчалик эса барча хатти-ҳаракатларини умумлаштириб акс эттиришга уринади. Ўйин болаларни жисмоний сифатларини ўстиришга ёрдам берадиган муҳим воситадир.

П. Ф. Лесгафт ўзининг жисмоний машқлар системасидаги ўйинларни жисмоний тарбия воситаси сифатида ифодалайди. У ўйин ёрдамида бола ҳаётга тайёрланишини айтади. П. Ф. Лесгафтнинг ҳаракатли ўйинларни ўтказиш учун қўйган талабалари ҳозирги пайтгача ўз қимматини ёқотгани ёқ; чунончи, у ҳар бир ўйин